

Використання гербіциду Євро-Лайтнінг у нормі 0,6 л/га сприяло підвищенню врожайності на 0,54 т/га (НК Мелдімі) та 0,52 т/га (Армада КЛ) у порівнянні з контролем. Подальше збільшення норми внесення гербіциду до 1,2 л/га сприяло підвищенню врожайності.

Таким чином, нами встановлено, що застосування гербіциду Євро-Лайтнінг у нормі витрати 1,2 л/га в кінцевому підсумку сприяло підвищенню врожайності соняшнику гібриду НК Мелдімі на 0,85 т/га більше, ніж на контролі, а для гібриду Армада КЛ отримана прибавка врожайності була відповідно 0,83 т/га. Водночас використання підвищених доз гербіциду (2,0 л/га) призводило до пригнічення рослин соняшнику, некрозів і, як наслідок, недобору урожайності насіння.

ПРОДУКТИВНІСТЬ СОРТІВ ЯЧМЕНЮ ОЗИМОГО ЗАЛЕЖНО ВІД СТРОКІВ СІВБИ

Іщук О. О., магістрант

Корхова М. М., к. с.-г. н., доцент

Миколаївський національний аграрний університет

Ячмінь озимий є однією з найпродуктивніших та цінних кормових культур з високим потенціалом врожайності понад 10 т/га, який у виробництві використовується в середньому лише на 30-50%, знижуючись в окремі роки до 24-26%, а в деяких областях – навіть до 20%.

Незважаючи на те, що питанню агротехнічних прийомів вирощування сортів ячменю озимого, зокрема, строкам сівби приділялась велика увага, на наш погляд, в науковій літературі недостатньо представлені дані з оптимізації агротехнічних прийомів вирощування цієї культури по стерньовому попереднику (ячмінь ярий) в умовах певних змін клімату в південній частині Степу України. Крім цього, особливості вирощування нових сортів досліджені недостатньо, що не дає можливості повною мірою реалізувати їх генетичний потенціал.

Тому метою наших досліджень було вивчення впливу сортових особливостей та строків сівби на продуктивність рослин ячменю озимого в умовах ННПЦ МНАУ Миколаївської області.

Польові дослідження проводились упродовж 2015-2017 років на дослідному полі Навчально-науково практичного центру Миколаївського національного аграрного університету (ННПЦ МНАУ) Миколаївського району Миколаївської області. До схеми досліду були включені наступні фактори та варіанти: Фактор А – сорти: Достойний (st.), Дев'ятий вал, Палладін миронівський; Фактор В – строки сівби: 1 жовтня (контроль), 10 жовтня, 20 жовтня, 30 жовтня. Повторність у досліді – триразова, розміщення варіантів на ділянці – систематичне в один ярус. Загальна площа ділянки 50 м², облікова – 25 м².

В результаті проведених досліджень було встановлено, що сівба досліджуваних сортів 1 жовтня сприяла підвищенню кількості продуктивних стебел залежно від сортових особливостей, в середньому до 536-630 шт/м². Найбільша кількість продуктивних стебел на одиниці площі сформувалася за сівби 1 жовтня (630 шт/м²) у сорту Палладін миронівський та 10 жовтня (457 шт/м²). При сівбі 20 та 30 жовтня цей показник був менший на 27,3 та 44,8% відповідно, ніж при сівбі 1 жовтня.

Найважче зерно з 1 колоса (1,22 г) в середньому за два роки досліджень по строкам сівби сформував сорт ячменю озимого Дев'ятий вал, що на 0,05 г перевищило контроль. Меншою вагою зерна з 1 колоса характеризувався сорт Палладін миронівський, яка коливалася від 1,00 до 1,17 г залежно від строків сівби.

Біологічна врожайність зерна ячменю озимого в середньому за 2016-2017 рр. становила по сорту Дев'ятий вал – 6,34 т/га за сівби 10 жовтня, що на 0,44 т/га перевищило контроль (1 жовтня). Найменша біологічна урожайність (3,02 т/га) була по сорту Палладін миронівський за сівби 30 жовтня.

Виявлено, що від строків сівби ячменю озимого залежала кількість зерен в колосі. Найбільшу середню кількість зерен формували рослини при сівбі 1 жовтня по сортам Достойний, Дев'ятий вал та Палладін миронівський (34,3; 34,7 та 34,5 шт./колос. За сівби 10 жовтня середня кількість зерен у колосі досліджуваних сортів становила 34,0-34,5 шт./колос, що на 0,2-0,3 шт./колос більше, ніж за сівби 1 жовтня. Сівба 20 жовтня призводила до зниження озерненості колоса до 33,8-34,2 шт./колос, а 30 жовтня – 33,5-33,9 шт./колос залежно від сорту, що на 0,4-0,5 та 0,8 шт./колос менше, ніж контроль (1 жовтня).

Таким чином, найбільша середня кількість зерен (33,9-34,7 шт./колос) у колосі ячменю озимого в усі досліджувані строки сівби формувалася по сорту Дев'ятий вал; дещо менша – 33,7-34,5 шт./колос по сорту Палладін миронівський, а найменша – 33,5-34,3 шт./колос по сорту Достойний.

За результатами досліджень, у середньому за 2016-2017 рр., найвищими (42,0-41,1 г) значеннями показника маси 1000 зерен характеризувались посіви досліджуваних сортів раннього строку сівби (1 жовтня). Сівба на кожні 10 діб пізніше в середньому за два роки призводила до зниження маси 1000 насінин на 0,2-2,2 г. Найменшим (38,7-39,2 г) цей показник формувався у досліджуваних сортів за сівби 30 жовтня.

Маса 1000 зерен сорту Достойний коливалася від 38,7 до 40,2 г, сорту Дев'ятий вал – від 39,2 до 40,8 г, а сорту Палладін миронівський – від 38,9 до 41,1 г залежно від строків сівби. Найнижчою маса 1000 зерен була у рослин пізнього строку сівби (30 жовтня) і коливалася від 38,7 г по сорту Достойний до 39,2 г по сорту Дев'ятий вал.

У середньому за роки досліджень 1 та 10 жовтня було оптимальними строками сівби ячменю озимого. Так, урожайність досліджуваних сортів за сівби у цей строк була найбільшою і становила 5,20 і 5,41 т/га по сорту Достойний; 5,61 і 6,09 т/га по сорту Дев'ятий вал та 6,02 і 5,10 т/га по сорту Палладін миронівський. Запізнення зі строками сівби ячменю озимого на

10 днів (20 жовтня) призводила до зниження врожайності сортів на 0,32-2,11 т/га у порівнянні з кращим варіантом

Дослідженнями виявлено також і сортову реакцію на строки сівби. Так, сорти Достойний та Дев'ятий вал формували найвищу урожайність 6,01 та 6,09 т/га за сівби 10 жовтня, а сорт Палладін миронівський, навпаки, менше знижував урожайність при відхиленні строків сівби в бік ранніх (1 жовтня). Це пояснюється тим, що типово озимі сорти, яким є Палладін миронівський мають довший період яровизації. Найвищу урожайність серед досліджуваних сортів за роки до сліджень сформував Дев'ятий вал – в середньому по строкам сівби 5,24 т/га. Найменш урожайним (4,49 т/га) виявився сорт Палладін миронівський.

Таким чином, на основі отриманих результатів досліджень для одержання урожайності зерна ячменю озимого на рівні 5,40-6,00 т/га в умовах Миколаївського району Миколаївської області сівбу доцільно розпочинати 1 жовтня сортом Палладін миронівський і 10 жовтня сортами Достойний та Дев'ятий вал.

УРОЖАЙНІСТЬ НАСІННЯ СОРТІВ СОЇ, ТА ЇЇ СТРУКТУРА ЗАЛЕЖНО ВІД ЗАСТОСУВАННЯ ФЛОРОНУ

Остапюк О. Ю., магістрант

Коновальчук Є. Ю., магістрант

Гамаюнова В. В., д. с. – г. н., професор

Миколаївський національний аграрний університет

Соя – цінна білково-олійна культура. Через широкий діапазон застосування для харчових, кормових і технічних цілей вона набула великого народногосподарського значення. Значний інтерес до неї пояснюється особливостями хімічного складу зерна, у якому міститься 35-40% дуже цінного за амінокислотним складом білка, 15-20% олії і до 30% вуглеводів. Вміст у білках сої повного набору життєво необхідних амінокислот дозволяє замінити дефіцитні й дорогі білки тваринного походження, що входять до раціонів годівлі худоби. Соева олія складається в основному з олеїнової, пальмітинових і ліноленової жирних кислот, має гарні смакові якості й широко використовується в харчових цілях. У насінні сої містяться вітаміни А, В₁, В₂, Д, Є, С, і К. Таким хімічним складом і зумовлена висока цінність цієї культури для живлення людини й годівлі сільськогосподарських тварин. Більш вдалого сполучення протеїну, олії, вуглеводів, мінеральних солей і вітамінів, ніж у сої, в інших однолітніх рослин немає. З урахуванням високої поживної цінності та вмісту білків соя визначена організацією ЮНЕСКО в якості стратегічної харчової рослини.

Відомо, що сорти по-різному реагують на фактори зовнішнього середовища, тому наукові установи приділяють багато уваги розробці